

HASTANE ÖNCESİ ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY
İlk ve Acil Yardım Programı

1. GENEL BİLGİLER

- *Hastane öncesi acil sağlık hizmetleri*; hastalık veya yaralanmaya bağlı olarak acil tıbbi yardıma ihtiyacı olan bireye yer ve zaman kısıtlaması olmaksızın acil sağlık hizmetinin hastane dışında ulaştırılmasıdır.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

Acil sağlık hizmetin temel hedefleri;

- Sistemik hastalıklar veya yaralanmalar sonrası oluşabilecek hasarı en aza indirmek ve durumun daha da kötüleşmesini önlemek için tıbbi bakım ve müdahale sağlamak,
- Doğruluğu bilimsel olarak kanıtlanmış tıbbi müdahaleler ile hayat kurtarmak,
- Hastanın bir sağlık kuruluşuna güvenli bir şekilde naklini sağlamaktır.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

TANIMLAR

● Acil sağlık hizmetleri

Acil sağlık hizmetleri; "herhangi bir acil hastalık ya da kaza sonrası ortaya çıkan ve zaman kaybetmeksizin müdahale gerektiren durumlarda, hasta ya da yaralının yaşamının ve yaşam kalitesinin korunması için yapılması gereken tıbbi müdahalelerdir.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- Acil sağlık hizmetinde, hastalık ya da yaralanma durumunun çeşidine ya da hastanın yaş, cinsiyet veya milliyet farklılığına göre hizmet farklılığı oluşmaz.
- Hatta acil sağlık hizmetleri önemli bir kamu hizmeti olarak değerlendirilmekle birlikte hizmeti hak etmek için vatandaş olmakta gerekmez.
- Hizmetin ön koşulu, hizmeti talep eden bireyin bir "acil durum" içerisinde olmasıdır.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

● Acil durum

"Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve görevleri Hakkında Kanun'da acil durum,

*"toplumun tamamının veya belli kesimin normal hayat ve faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan ve acil müdahaleyi gerektiren olaylar ve bu olayların oluşturduğu **kriz** hali olarak tanımlanmaktadır (5902 sayılı Kanun).*

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ Ancak, acil durum tek bir bireyi ilgilendiren bir olay da olabileceği ve kanunda geçen "kriz hali" ifadesinin çok farklı tanımlamalarının yapılabildiği düşünüldüğünde, bu tanım sorunlu olarak görülmektedir.

- ◉

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ Acil durumun tanımını, "bir işi yapmak ya da tedbir almak için kullanılabilecek sürenin kısıtlı olması, işin yapılmaması ya da önlemin alınmaması durumunda da birey ya da toplum için ölümcül riskin ortaya çıkabileceği durumlar" olarak yapmak, anlam karışıklığı oluşturmamak adına daha uygun görülmektedir.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

◉ Acil olay (Vaka)

Acil olay, acil durumun özelliklerini barındıran, acil yardım hizmeti gereken ve hizmet sunulması gereken tek bir olayı tanımlar.

Acil olay tek bir bireyin yer aldığı bireysel bir olay olabileceği gibi çoklu yaralanmaların olduğu bir trafik kazası ya da kitlesel hasar oluşturan ve çok sayıda yaralının olduğu afetler gibi büyük kitlesel olaylarda olabilir.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

◉ Afet

Afet Kadioğlu'nun tanımına göre afet, "insanlar için fiziksel, ekonomik, sosyal kültürel, doğal ve çevresel kayıplar oluşturan, normal yaşamı ve insan faaliyetlerini durdurarak veya kesintiye uğratarak toplulukları etkileyen, etkilenen topluluğun yerel imkân ve kaynaklarını kullanarak baş edemeyeceği, doğal, insan ve teknoloji kaynaklı olaylardır".

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ Afetleri olağan durumlardan ayıran temel noktalar oluşturacağı zarar ve kayıplarla, insan faaliyetlerini bozması veya kesintiye uğratması, yönetilmesi ya da zararın telafisi için yerel kaynakların yetersiz kalmasıdır.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ Afetlerin bir kısmında risk olasılığı ve gerçekleşme zamanı tahmin edilebilirken, önemli bir kısmında riskin ne zaman ve ne büyüklükte oluşacağı konusunda bir yargı oluşturulamaz.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

☉ Afet yönetimi

Afet yönetimi; "bireysel ya da kitlesel hasar oluşturabilecek her türlü tehlikeye karşı

- ☉ zarar azaltıcı risk yönetimi çalışmalarının,
- ☉ olası hasara karşı hazırlık çalışmalarının,
- ☉ hayat kurtarıcı müdahalenin ve
- ☉ tekrar eskiye dönüş için rehabilitasyon çalışmalarının

yer aldığı bir süreç yönetimidir.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ☉ Bu yönetim; mevcut kaynakların organize edilmesi, gerekli planlama ve değerlendirmelerin yapılarak yeni kaynakların oluşturulması ve risklerin gerçekleşmesi duru bu kaynakların en etkin biçimde kullanılmasını kapsar.
- ☉ Stratejiler; can, mal ve mülkü korumak, hayat kurtarmak ve ihtiyacı olanlar için gerekli rehabilitasyon hizmetlerinin organize edilmesi üzerine kurgulanır.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

☉ Acil yardım hizmetleri

- ☉ Acil yardım hizmetlerinin genel tanımı, acil durumun oluşturabileceği zararın engellenmesi ya da en aza indirilmesi için gereken hizmetlerin organize edilmesi ve sunulmasıdır". Birey içinde bulunduğu acil durumun özelliklerine göre birçok farklı acil yardım hizmetine ihtiyaç duyabilir?
- ☉ Günümüz modern devletleri, acil durumda yardıma ihtiyacı olan vatandaşına hiçbir koşul öne sürmeksizin bu hizmetleri ücretsiz olarak ulaştırmakla mükelleftir.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

☉ Acil çağrı merkezleri

- ☉ Acil yardım hizmetine ihtiyacı olanların taleplerinin toplandığı, acil yardım hizmetlerinin organize edildiği ve yönetildiği merkezlerdir.

Acil çağrı merkezlerinin;

- ☉ acil yardım talebine yanıt verme,
- ☉ yardımın yapılıp-yapılmayacağına karar verme,
- ☉ yardımın nasıl organize edileceğine karar verme ve
- ☉ yardım operasyonunu en başından sonuna kadar yönetme gibi önemli görevleri vardır.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ☉ Ayrıca acil çağrı merkezleri; farklı acil yardım kurumlarının bir arada çalışmasının gerekli olduğu olaylarda, kurumlar arasında koordinasyon sağlama görevini yürütür.

- ☉ Acil çağrı merkezlerinin tüm bu görevleri yerine getirebilmesi ve hizmetin etkin bir şekilde sunulabilmesi için modern iletişim araçlarına, modern teknolojik donanıma ve yetişmiş insan gücüne ihtiyacı bulunmaktadır

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

☉ Acil çağrı numarası

- ☉ Acil durumlarda var olan riskin hasar oluşturmaması ya da oluşan hasarın büyümemesi için acil yardım hizmetlerinin mümkün olduğunca hızlı organize edilmesi ve olay yerine ulaştırılması gerekir. Hizmetin hızlı ulaştırılabilmesi için bu talebin de hızlı yapılması gerekir.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ Acil durumlarda yardım talebi, **acil çağrı merkezine** yapılır. Bu günün teknolojisi ile en hızlı haberleşme araçları telefonlardır.
- ◉ Bununla birlikte herkes tarafından bilinen, kısa ve akılda kalması kolay, her yerden ücretsiz olarak aranabilen telefon numaraları bu hizmet talebini karşılamaktadır.
- ◉ Acil çağrı numaraları olarak adlandırılan bu numaralar günümüzde yardım isteme ve hizmet talep etmek için kullanılırlar.

Öğr. Gör. Ege ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ Günümüzde en popüler olan acil çağrı numaraları Kuzey Amerika'da kullanılan **911** ve tüm Avrupa'da kullanılan **112** dir. Bizim ülkemizde mevcut yaygın kullanılan sistemde her acil yardım birimi için ayrı numaralardır.
- ◉ Örneğin ambulans 112
- ◉ Polis 155 itfaiye 110 jandarma 156 gibi...

Ancak tüm acil durumlar için aranabilecek **Avrupa Tek Acil Çağrı Numarası 112 uygulaması** ile ilgili çalışmalar pilot uygulama aşamasında ve devam etmektedir.

Öğr. Gör. Ege ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

HASTANE ÖNCESİ ACIL SAĞLIK HİZMETLERİNİN GELİŞİMİ

- ◉ Hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinin başlangıcı; hastaneye gidemeyecek kadar kötü hastaların taşıma araçlarıyla hastaneye götürülmesi ile oluşmuştur.
- ◉ Hastanın taşınması için kullanılan araçlara ambulans adı verilmiş hizmet alanının gelişimi de ambulansların teknolojik olarak gelişimine paralel olmuştur.



Öğr. Gör. Ege ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı



- ◉ Tıbbin birçok alanında olduğu gibi hastane öncesi acil sağlık erindeki önemli gelişmelerde, genellikle savaş alanlarında olmuştur,

Öğr. Gör. Ege ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ Tarihte ilk ambulans, 1487 yılında İspanya'nın "Malaga Kuşatması" sırasında kullanılmıştır.
- ◉ Fransa ordusu 1590'da, yaralı askerlerin taşınması için özel birlikler kurmuş
- ◉ Napolyon 1792'de ordu içerisinde ilk defa tıbbi birliklere görev vermiştir.



Öğr. Gör. Ege ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

Günümüzdeki hastane öncesi acil sağlık sisteminin öncülerinden sayılabilecek olan bu birliklerin "savaş alanında yaralı askerlere ulaşmak, yaralıya bulundu yerde tıbbi müdahale yapmak, sonrasında yaralıları bulunduğu yerden el arabaları veya kızaklı at arabalarıyla sahra hastanelerine nakletmek" gibi görevleri bulunmaktaydı.



Öğr. Gör. Ege ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ Kirim Savaşı'nda (1854 -1855) yaralı askerleri katır sırtında taşımak için tarihin ilk ambulanslarından olarak tanımlayabileceğimiz kakulelerin (cacolet) kullanıma başlanması ile hizmet daha da yaygınlaşmış ve hizmetin sivil alanda kullanımıyla ilgili çalışmalar başlatılmıştır.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ Ambulansların ve dolayısıyla hastane Öncesi acil sağlık hizmetlerinin sosyalleşmesi yani sivil halkın kullanımında yaygınlaşması, ilk sivil ambulans örgütünün 1878 yılında İngiltere'de kurulmasından sonra hızlanmış ve tüm dünyada hizmet alanıyla ilgili organizasyonlar oluşturulmaya başlanmıştır.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ 1960 yılında motorlu araçlar ilk defa ambulans olarak kullanılmış, bu hizmetin hızlı bir şekilde hastaya ulaştırılması ve hastanın hızlı bir şekilde taşınması imkânını sağlamıştır,



Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ İlk hava ambulansını (helikopterleri), ABD 1966 Kore Savaşı'nda yaralı askerleri taşımak için kullanmıştır.
- ◉ Motorlu taşıtlardaki hızlı gelişme paralelinde tıp alanındaki gelişmeler; ambulans olarak kullanılan araçların özelliklerinin gelişmesini sağlamıştır.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ Önceleri ambulanslarda sadece şoförler görev yaparken, daha sonra olay yerinde ve ambulansın hasta kabini içinde acil sağlık hizmeti sunmaktan sorumlu personelde görevlendirilmeye başlamıştır.
- ◉ İlk başlarda ambulanslarda hemşireler başta olmak üzere başka sağlık personelleride görevlendirilirken, hizmet alanının özel beceriler gerektirmesinin anlaşılması ile özel insan gücünün yetiştirilmesi gerekliliği anlaşılmıştır.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ Acil tıp teknisyeni ve paramedik olarak adlandırılan meslek grupları doğmuş ve 1970'lerde ABD'nin bazı eyaletlerinde ambulanslarda standart olarak görev yapmaya başlamıştır.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

TÜRKİYEDE HASTANE ÖNCESİ ACIL SAĞLIK HİZMETLERİNİN GELİŞİMİ

- Osmanlı döneminde birçok savaşta yaralı askerlerin taşınması ve acil müdahalenin yapılması için değişik organizasyonların yapıldığı bilinmektedir.
- Ancak bu hizmetten sivil halkın yararlanması Cumhuriyet döneminden sonra başlamıştır.

Öğr. Gör. Ege ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- İlk yasal düzenleme; 1930 Tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nda "tibbi imdat ve yardım teşkilatının kurulması" görevinin belediyelere verilmesiyle oluşmuştur.
- Ancak yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluklarının net tanımlanmaması hizmetin sunumunu kısıtlı tutulmuştur.

Öğr. Gör. Ege ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- Hizmetin sunulmasında yaşanan sorunlara çözüm arayışı ile birlikte 1985 yılında Ankara Numune Hastanesi bünyesinde, "Hızır Acil Servis" uygulaması başlatılmıştır.
- Bu sistem ise hastanelerin kapasiteleri ile sınırlı kalmıştır.

Öğr. Gör. Ege ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- Türkiye'de hastane öncesi acil sağlık hizmetleri ile modern anlamda tüm ülkeyi kapsayacak şekilde planlamaların yapılması, 1994 yılında Sağlık Bakanlığı bünyesinde "112 Acil Yardım ve Kurtarma Merkezleri'nin kurulmasıyla olmuştur.
- Bu uygulama ile hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinin standartları ilk defa ciddi olarak tartışılmaya başlanmış, ambulanslarda doktor, hemşire ve sağlık memurlarından oluşan profesyonel sağlık personeli görevlendirilmeye başlanmıştır.

Öğr. Gör. Ege ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- Önce büyük illerde başlayan uygulama, sonrasında tüm illere yayılmıştır.
- Ancak hizmet alanına özel yetişmiş insan gücünün ambulanslarda çalışmaması, hizmet alanı ile ilgili standartların oluşmasını zorlaştırmıştır.

Öğr. Gör. Ege ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- 1993 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi'nde ilk paramedik programı ve
- 1996 yılında da Sağlık Bakanlığı'na bağlı Sağlık Meslek Liselerinde Acil Tıp Teknisyenliği bölümleri eğitime başlamış, bu meslek gruplarının asli görev yerleri olan 112 acil sağlık hizmetlerinde 2004 yılında çalışmaya başlamıştır.

Öğr. Gör. Ege ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- 11 Mayıs 2000 tarihinde yayınlanan 24046 sayılı "Acil Sağlık Hizmetleri Yönetmeliği" ile hizmet alanıyla ilgili standartlar ilk defa bir yasal düzenleme ile belirlenmiştir.
- 8 Temmuz 2001 tarihinde yayımlanan 24456 sayılı "Ambulanslar ile Özel Ambulans Servisleri ve Ambulans Hizmetleri Yönetmeliği" ile ambulans olarak kullanılan araçlarla ilgili ilk standartlar oluşturulmuştur.
- 2007 yılında Acil Sağlık Hizmetleri Yönetmeliğinde yapılan değişiklikle ilk defa paramedikler, hekim olmaksızın ambulanslarda görev yapmaya başlamıştır.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- 26 Mart 2009 tarihinde yayımlanan 27181 sayılı "Ambulans ve Acil Bakım Teknikerleri ile Acil Tıp Teknisyenlerinin Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Tebliği" ile hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinin asli unsuru olan paramediklerin ve acil tıp teknisyenlerinin görev ve yetkileri resmi olarak tanımlanmıştır.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

HASTANE ÖNCESİ ACIL SAĞLIK SİSTEM ÇEŞİTLERİ

- Hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinin temel hedefi; özellikle büyük travmalar, akut koroner sendromlar, solunum sistemi hastalıkları ve diğer ciddi sağlık problemlerinde mortalitenin azaltılmasıdır.
- Gelişmiş ülkeler, son 40 yılda hastane öncesi acil sağlık hizmetine büyük önem vermiş, önemli yatırımlar yapmış ve ideal organizasyon yapısını bulmak için çalışmalar yapmışlardır.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- Hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinin kamu örgütlenmesinin içerisinde yapılması, ülkelerin idari ve siyasi yapılarına göre farklılık göstermektedir. Kuzey Amerika ve Avrupa'nın önemli bir kısmında, ambulans hizmetleri yerel yönetimlerin organizasyonu ve denetiminde sürdürülmektedir.
- Uygulama örnekleri değerlendirildiğinde, hizmetin daha çok itfaiye hizmetlerine entegre bir şekilde sürdürüldüğü görülmektedir.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- Dünya örnekleri değerlendirildiğinde, hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinin gelişimi, iki ana kategoride değerlendirilebilir. Bunlar "Franco-German Model" ve "Anglo-Amerikan Model"lerdir.
- Bu iki model dışında, özellikle gelişmekte olan ülkelerde her iki sistemde de tanımlanamayan modeller de bulunmaktadır.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- Bu gün ise tüm gelişmiş ülkelerin acil sağlık sistemleri, küreselleşmenin sağladığı etkileşimin etkisiyle ortak doğrular etrafında giderek daha çok birbirine benzemeye başlamış, katı ayrımlar ortadan kalkmıştır.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

FRANCO-GERMAN MODEL

- ◉ Franco-German Model, hastane koşullarının olay yerine götürülmesi üzerine kurgulanır.
- ◉ Olay yerinde hastanın stabilizasyonu tam olarak sağlanana kadar, acil tıbbi müdahalelerin devam etmesi önerilir.
- ◉ Ambulanslarda görev yapan asli personel, **doktorlar ve acil tıp teknisyenleridir**. Genellikle Avrupa ülkelerinde uygulanan sistemin en katı hali ile uygulama şekli Fransa'dadır.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ Fransa dışında **Almanya, Yunanistan, Malta ve Avusturya** gibi ülkelerde bu sistemin özellikleri görülmektedir.
- ◉ Olay yerine doktorun ulaşabilmesi için alternatif yöntem ve araçlar kullanılır.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ Bazı ülke uygulamalarında önce ambulansla önce acil tıp teknisyenleri olay yerine ulaşırken ihtiyaç durulması durumunda doktorlar kendilerine tahsis edilmiş özel araçlarla olay yerine ulaşmaktadır.
- ◉ Bazı örneklerde alanda acil sağlık hizmeti verilen hastanın acil servise götürülmeden, doğrudan yoğun bakım ve ya diğer kliniklere nakledildiği görülmektedir.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

ANGLO - AMERIKAN MODEL

- ◉ Anglo-Amerikan Model, olay yerinde mümkün olduğunca az zaman kaybedilmesi üzerine kurgulanmıştır ve hastanın zaman kaybetmeksizin donanımlı bir acil servise nakli önerilir.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ Anglo-Amerikan Model, genellikle polis ve itfaiye hizmetleri ile entegre bir şekilde çalışır ve hizmetin asli personelleri paramedikler ve acil tıp teknisyenleridir.
- ◉ Sistem, genellikle doktor olan bir medikal direktörün gözlem ve kontrolü altında sürdürülür.
- ◉ Paramedikler rol ve sorumluluklarını, standardize edilmiş tedavi protokolleri üzerinden, medikal direktörün denetimi ile yerine getirir.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ Olay yerinde hastanın tam stabilizasyonu sağlanana kadar zaman kaybedilmesi yerine; alanda başlanan hayat kurtarıcı tıbbi tedavi ve bakımın nakil sırasında devam etmesi ve hastanın bir an önce bir acil servise ulaştırılması önerilir.
- ◉ Bu sistemde modern ve hastane öncesi acil sağlık sistemi ile entegre olmuş acil servislere ihtiyaç duyulur.
- ◉ Bu modeli uygulayan ülkelerde, acil tıp anabilim dalları genelde iyi gelişmiştir.

Öğr. Gör. Ezgi ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ Anglo Amerikan Modelde, personel eğitimlerinin standardize edilmiş olması, Olay yerinde verilecek olan acil bakımın hazırlanmış standardize tedavi protokolleri ile uygulanması ve sistemin medikal direktörlerle sürekli kontrol altında tutulması önemli faktörlerdir.
- ◉ Model; ABD, Kanada, Avustralya, Hollanda gibi ülkelerde uygulanmaktadır.

Öğr. Gör. Esgü ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

FRANCO-GERMAN VE ANGLO-AMERIKAN MODELLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

- ◉ Her iki modelde de amaç her zaman daha fazla hayat kurtarmaktır.
- ◉ Franco-German Modelde hizmetin sunumu "**kal ve tedavi et**",
- ◉ Anglo-Amerikan Modelinde "**kap ve götür**" prensibi ile gerçekleştirilir.

Öğr. Gör. Esgü ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ Yapılan bazı çalışmalar Franco-German Modelde ölüm oranlarının daha yüksek olduğu yönünde saptamalar bulunmaktadır.
- ◉ Ancak bunda, Franco-German Modelde olay yerinde kalış süresinin uzun olması ve birçok hayati acil tıbbi girişimin olay yerinde uygulanması önemli etkenlerdir.

Öğr. Gör. Esgü ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ Etkinlik ve verimlilik konusunda iki sistemin karşılaştırılması oldukça güçtür.
- ◉ *Franco-German* Modelde hastane olanaklarının ve uzman personelin alana gönderilmesi ve alanda kalış sürelerinin uzun olması, hizmetin etkin sunumu için önemli bir maliyetin oluşmasına neden olur.
- ◉ *Anglo-Amerikan Modelde* ise olay yerine, özel olarak hastane öncesi acil sağlık hizmeti için eğitilmiş personel görevlendirilir. Ancak bu sistemde de donanımlı acil servislere ve gelişmiş bir acil tip anabilim dalına ihtiyaç vardır.

Öğr. Gör. Esgü ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- ◉ *Franco-German Model* uygulayan ülkelerin bazılarında son yıllarda acil tip teknisyeni eğitim standartları iyileştirilerek hastane öncesi acil sağlık personelinin eğitim seviyesi paramedik düzeyine çıkarılmıştır.
- ◉ Bu ülke sistemlerinde, bazı alanlarda doktor olmaksızın paramedik ve acil tip teknisyeni olan ambulanslar çalışmaya başlamış, ülkelerin sistemleri daha çok Anglo-Amerikan Modele benzemeye başlamıştır

Öğr. Gör. Esgü ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

TÜRKİYE HASTANE ÖNCESİ ACIL SAĞLIK MODELİ

- ◉ Türkiye'de hastane öncesi acil sağlık hizmetleri merkezi yönetimin yapılması içerisinde yer alan bir kamu hizmetidir.
- ◉ Hizmet, Sağlık Bakanlığının taşra teşkilatı olan *il sağlık müdürlüklerine* bağlı olarak sürdürülmektedir.
- ◉ Hizmet organizasyonu, İl Sağlık Müdürlüğüne bağlı bir *müdür yardımcısı*, bu yardımcıya bağlı bir *Acil Sağlık Hizmetleri Şube Müdürü* ve şube müdürüne bağlı bir *II Ambulans Servisi Başhekim*i şeklinde olmakta, ilin büyüklüğüne göre de değişik sayılarda başhekim yardımcısı görev yapabilmektedir.

Öğr. Gör. Esgü ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- Türkiye'nin hastane öncesi acil sağlık sistemini kategorize etmek oldukça güçtür. 1993 yılında, ilk defa Dokuz Eylül Üniversitesi'nde Anglo-Amerikan tarzı bir acil tip anabilim dalı kurulmuş yine aynı yıl paramedik eğitimi başlamış ve ülkedeki acil tip yapılanması ve eğitimi daha çok Anglo-Amerikan Modele göre devam etmiştir.

Öğr. Gör. Esri ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- Sistemin organizasyon yapısı daha çok Anglo-Amerikan Modele uymakla birlikte, bazı ambulanslarda Franco-German Modellerde olduğu gibi doktorlarda görev yapmaktadır.
- Ancak ambulanstaki doktorun görev tanımı; Franco-German Modellerdeki gibi hastane olanaklarının alana götürülmesi ve hastayı stabilize edene kadar olay yerinde uzun süre acil tıbbi bakım verilmesi şeklinde değildir.

Öğr. Gör. Esri ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı

- Türkiye'de doktorlu ya da doktorsuz çalışan tüm ambulanslarda Anglo-Amerikan Modelde olduğu gibi **kap ve götür** prensibi ile hizmet vermektedir.

Öğr. Gör. Esri ATALAY İlk ve Acil Yardım Programı